

זרקור הסברה

המיליציות הפרו-איראניות בסוריה

האיום המרכזי על מדינת ישראל בחזית הצפונית הוא ארגון הטרור חיזבאללה, שמרכז פעולתו בלבנון. עם זאת, יש לזכור כי גם ברחבי סוריה, העוינת את ישראל כשלעצמה, פועלים גורמי טרור רבים, שחלקם משתייכים לציר ההתנגדות ונתמכים על-ידי איראן. היכרות עם איומי הטרור בחזית הסורית תורמת להבנת ההקשרים הרחבים של משימת צה"ל ופעילותו במרחב הגולן והחרמון, ומחזקת את תובנת המשימה ואת רוח הלחימה בקרב המשרתים בסדיר ובמילואים.

ההשפעה האיראנית בסוריה

סוריה ואיראן הן בנות ברית, המבוססת על אינטרסים משותפים רבים, הכוללים התנגדות לקיומה של מדינת ישראל והשאפה לבנות ציר השפעה והנהגה מזרח תיכוני שאינו בהובלת המעצמות הסוניות (כדוגמת ערב הסעודית ומצרים). ברית זו היא אחת הבריתות המרכזיות המרכיבות את "ציר ההתנגדות".

הנוכחות הצבאית של איראן בסוריה החלה בשנת 2011, עם פרוץ מלחמת האזרחים הסורית, אשר נמשכה כמעט עשור. מלחמת האזרחים איימה על המשך קיומו של משטר אסד, ובמהלכה שלחה איראן כוחות צבאיים לסוריה, ואף גייסה כוחות מסוריה, עיראק, לבנון ומקומות נוספים, במטרה לסייע לאסד לנצח במלחמת האזרחים ולהמשיך את שלטונו. המיליציות אותן איראן שלחה ומפעילה כיום בסוריה הינן בעלות אופי מגוון – הן כוללות כוחות שנשלחים מאיראן עצמה, גופים פרו-איראניים מרחבי המזה"ת (כמו חיזבאללה), וכוחות המגויסים באופן ספציפי לטובת הלחימה בסוריה. את פעולות המיליציות הללו מתכלל כוח קודס - הזרוע של משמרות המהפכה האיראניות האחראית לפעילות מחוץ לאיראן.

חלק גדול מכוחות המיליציות נותר בסוריה גם כיום, על-אף שמלחמת האזרחים הסתיימה, במטרה להבטיח את המשך שלטונו של אסד. יחד עם זאת, ולאור היעדר המשילות של המשטר בחלקים נרחבים בסוריה, התבססו מיליציות אלו במרחב והחלו להפנות חלק מפעילותן כנגד ישראל.

ברחבי סוריה פועלות מספר מיליציות הנבדלות זו מזו בהיקפן, השתייכותן והמרחב בו פועלות. להלן מובאות דוגמאות לשתי מיליציות שכאלו:

חטיבת האימאם חוסיין (לואה الإمام الحسين)

הקמת הארגון

על פי ההערכות, בשנים 2015-2016 גויס ד"ר אל-פקאר ח'ינאווי, מפקד בכיר ביחידת "עזיז" של חיזבאללה הפועלת בצפון לבנון, להקמת מיליציה פרו-איראנית מרכזית בסוריה. המיליציה נקראה חטיבת (דיוויזיית) האימאם חוסיין, על שם חוסיין בן-עלי, המזוהה כמייסד הזרם השיעי באסלאם.

כוח האדם ופעילותו בסוריה

מרבית המגויסים מגיעים מסוריה, עיראק ולבנון, ומיעוטם מתימן, אפגניסטן, ניגריה וסודאן – אלו סה"כ מונים כ-6,000 לוחמים. סדר הכוחות בארגון נחלק לשתי קבוצות: כוח לוחם נייד המפעיל טנדרים, הפועל בשיתוף פעולה הדוק עם צבא סוריה כנגד איום המורדים הסוריים וכנגד דעא"ש; וכוח שני הכולל יחידות מוכשרות ומיומנות בשימוש באמל"ח מתקדם כמו כלי טיס בלתי-מאוישים, טילי קרקע-קרקע ואמצעים שונים. מטה הארגון יושב בסוריה, ומפעיל חוליות גם בלבנון ועיראק.

סמל חטיבת
האימאם חוסיין

זרקור הסברה

האליציות הפרו-איראניות בסוריה

פעילות עוינת

במהלך 2019 ביצע חטיבת האימאם חוסיין מספר תקיפות נגד יעדים ישראלים ביניהם **ירי טיל קרקע-קרקע לעבר אתר הסקי בחרמון, ירי רקטי וניסיון שיגור של ארבעה כטב"מים**. בנוסף, בין השנים 2021-2023 הוציא הארגון לפועל **תקיפה נגד בסיסים אמריקניים בסוריה בא-תנף ובאזור דיר א-זור**.

במהלך מלחמת "חרבות ברזל" נפרסה החטיבה מחדש – חלק מכוחותיה ברמת הגולן, ואילו חלק ברחבי דרום לבנון, משם **הוציאו מתווי טרור רבים כנגד ישראל** – ירי נ"ט, רקטות וכטב"מים. **כטב"מ ששוגר על ידי הארגון מסוריה פגע במבנה באילת** בנובמבר 2023. במרץ 2024 חיסל צה"ל חוליה של הארגון ליד העיירה א-נאקורה בלבנון. במסגרת מבצע 'חצי הצפון', צה"ל חיסל בכיירות את מפקד החטיבה ד' אל-פקאר.

חטיבת אבו אל-פדל אל-עבאס (لواء أبو الفضل العباس)

הקמת הארגון

החטיבה פועלת באזורים שונים בסוריה ונקראת על שם עבאס בן-עלי, אחיו למחצה של חוסיין ומראשוני האסלאם השיעי. החטיבה הוקמה ב-2012 במטרה להגן על המקומות הקדושים לשיעיים בסוריה, בראשם מתחם הקבר הקדוש של סידה זייב (בתו של עלי ונכדתו של הנביא מוחמד) שבדרום דמשק, ובהמשך עברה לפעילות כנגד גורמים סוניים ואמריקניים בסוריה.

סמל חטיבת אבו אל-פדל אל-עבאס

כוח האדם ופעילותו בסוריה

המיליציה מקדמת את האינטרסים של איראן באזור ומפיצה את האסלאם השיעי כחלק מעקרונות המהפכה האסלאמית. במהלך מלחמת האזרחים בסוריה סייעה המיליציה לצבא אסד בלחימה נגד המורדים והארגונים הסונים הג'יהאדיסטים שפעלו במחוז דיר א-זור, בדמשק ובחלב. מרבית הלוחמים בחטיבה הם סורים, אליהם הצטרפו מגויסים ממדינות כמו עיראק, לבנון, אפגניסטן ופקיסטן. עיקר האימונים וההכשרה לכוחות החטיבה מגיעים ממשמרות המהפכה ומאנשי חיזבאללה (שגם מגייס לוחמים למיליציה), וכן ממשטר אסד.

סיכום

הנוכחות האיראנית בסוריה הפכה בשנים האחרונות למאמץ אסטרטגי חשוב בפעילות "ציר ההתנגדות". שליטתה במיליציות חמושות בסוריה מחזקת את תפיסת 'טבעת האש' – הקפה של ישראל באיומים שונים, באמצעות מנהלת איראן את מלחמתה בישראל בצורה עקיפה ורחוק מאדמתה. המיליציות גם מאפשרות לאיראן להעביר כספים ואמצעי לחימה דרך סוריה לשלוחיה הפועלים בסמוך לגבולות מדינת ישראל, כמו ארגון הטרור חיזבאללה. חלק מהמיליציות האיראניות בסוריה מהוות גם כוח חמוש ומאומן, אותו ניתן להפעיל לתקיפה ישירה של ישראל.

בשנים האחרונות, פעלו כוחות צה"ל וזרועות הביטחון כנגד הנוכחות האיראנית בסוריה במסגרת המב"מ (המערכה שבין המערכות). בשנה האחרונה, ובמסגרת ההסלמה הצבאית בחזית הצפון, הגביר צה"ל את פעילותו כנגד גורמי טרור שונים הפועלים במרחב הסורי. כוחות צה"ל ימשיכו לפעול, ככל שידרש, לסיכול כלל האיומים על מדינת ישראל ואזרחיה – קרובים ורחוקים כאחד.

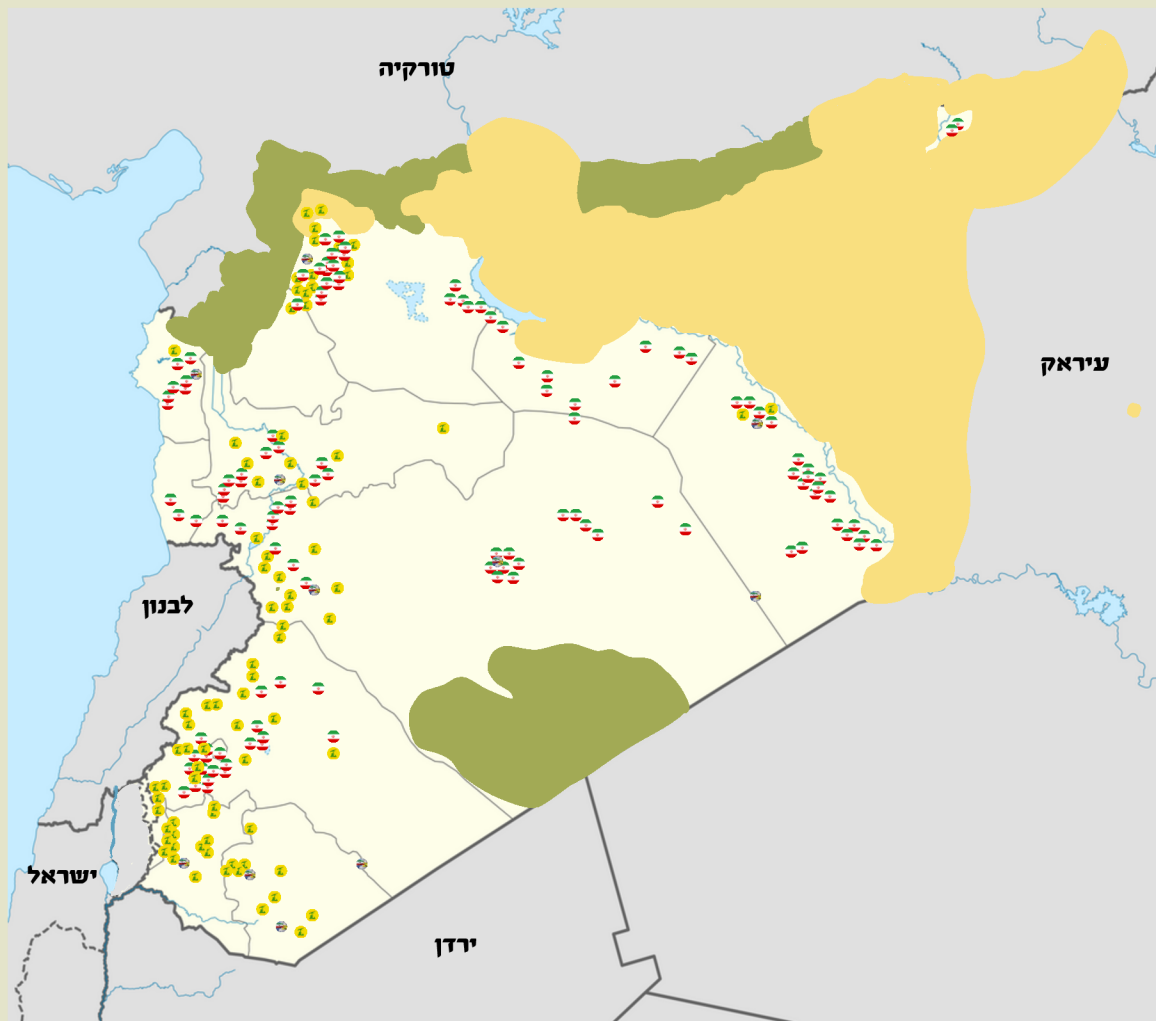

זרקור הסברה

האליביות הפרו-איראניות בסוריה

מפת פיזור הכוחות האיראניים וכוחות חיזבאללה ברחבי סוריה

הכוחות האיראניים בסוריה - במספרים

529

אתרים צבאיים

52

בסיסים צבאיים

477

מוצבים

אזור בשליטת האופוזיציה הסורית

אזור בשליטת הכוחות הסוריים דמוקרטיים

אזור בשליטת המשטר הסורי

אתרים ובסיסים איראניים

אתרים ובסיסים של חיזבאללה

כוחות משולבים: משמרות המהפכה
האיראניות וחיזבאללה